

JOSEPH E. STIGLITZ

Yolsuzluk mücadelesinde yolsuzluk

Yolsuzluk çeşitli şekillerde karşımıza çıkabilir, dolayısıyla yolsuzlukla mücadele çok yönlü olmalı. Yolsuzluğu teşvik eden faktörleri azaltmak için birçok politika ve prosedür yasalaştırılmalı. Yoksullukla mücadele de yolsuzluğu önleme kadar önemlidir

Dünya Bankası'nın yıllık toplantısında konuşmacılar, yolsuzluklar üzerinde durdu. Bu çok anlaşılır bir kaygı; çünkü Dünya Bankası'nın gelişmekte olan ülkelere gönderdiği mali yardımlar ya gizli banka hesaplarına giriyor ya da bazı paravan kişilerin lüks hayatları için harcanıyor. Ülkelere ekonomik sorunlarına çözüm bulmaları için gönderilen paralar, bu durumda onları sadece daha da borçlu hale getiriyor.

Dünya Bankası eski Başkanı James Wolfensohn ile ben, yolsuzluğu ekonomik bir sorun değil aksine politik bir sorun olarak ele alan ve böylece bankayı ilgilendirmediği görüşünü savunan rakiplerimize karşı; yolsuzluğu sürekli olarak gündemde tutarak, çokça kredi elde ettik. Araştırmalarımız bize ekonomik büyüme ile yolsuzluklar arasında sistematik bir ilişki olduğunu gösterdi, bu yüzden bu kritik sorunun üzerine gittik. Bununla beraber Dünya Bankası, yolsuzlukla savaşa başladığında dört şeyi aklında tutmasını bildi.

Birincisi; yolsuzluk çeşitli şekillerde karşımıza çıkabilir, dolayısıyla yolsuzlukla mücadele çok yönlü olabilmelidir. Öyle ki, Boris Yeltsin döneminde Rusya'da yaşananlar gibi kamu kaynaklarının belirli özel kişilere akmasına benzer, muazzam yolsuzluklar dururken küçük ve fakir ülkelerdeki küçük miktarda paranın hesabıyla oyalanamazsınız.

Bazı ülkelerde; siyasileri, kampanya yardımları sırasında, esaslı bağışları seve seve geri ödemek durumunda bırakan açık yolsuzluklar olur. Küçük ölçekli yolsuzluklar da kötüdür fakat politik işlemlerdeki sistematik yolsuzluklar çok pahalıya mal olabilir. Uygun düzenleyici organlar oluşturulmadan ve sadece birkaç teklifçinin katılabilmesinin sağlandığı hallerde ki, bu hallerde devlet görevlilerine direkt rüşvet verilmesi de gerekmez, kampanya yardımları ve bu yardımları kamu araçlarının çabucak özelleştirilmesi için kullanmaya yönelik kulis çabaları, büyümeyi engelleyecektir.

Hayat, ne siyahtır ne de beyaz. "Her kalıba uyan" bir politika olmadığı gibi henüz yolsuzluğa karşı oluşturulmuş bir politika da yok. Yolsuzluğa karşı üretilen politika da en az yolsuzluğun kendisi kadar karmaşık ve değişken olmalı.

İkincisi; yolsuzluk karşıtı vaazlar vermek Dünya Bankası'nın işine yarayacaktır. O halde politikalar, prosedürler ve kuruluşlar ne işe yarıyor? Aslında bankanın edinme prosedürleri genellikle dünya çapında hayranlık verici birer model olarak lanse edilirler. Gerçekte büyük dolar rezervine sahip ülkeler bu parayı Dünya Bankası'ndan, Amerika'dan alabilecekleri talep oranından daha yüksek oranlarda almışlardır. Çünkü şunu iyi bilirler; bu prosedürler sayesinde yolsuzluğu önleyerek yüksek kalitede projeler üretebilecek ve diğer alanlarda bunun standartlaşmasını sağlayabileceklerdir.

Bununla birlikte yolsuzlukla mücadelede sadece iyi kurulmuş edinme prosedürleri oluşturarak başarı elde edilemez. Yolsuzluğu teşvik eden faktörleri azaltmak için diğer birçok politika ve prosedür yasalaştırılmalıdır. Örneğin bazı vergilendirme sistemleri. vergi memurlarının ihtiyari otoritelerinin önünü kesti-